

Instytut Pamięci Narodowej - Łódź

<https://lodz.ipn.gov.pl/pl6/aktualnosci/181057,Narodowy-Dzien-Pamieci-Polakow-ratujacych-Zydow-pod-okupacja-niemiecka-Lodz-24-m.html>
19.04.2024, 16:58

Narodowy Dzień Pamięci Polaków ratujących Żydów pod okupacją niemiecką - Łódź, 24 marca 2023 r.

24 marca 2023 r. o godz. 11.00 w Parku Ocalałych w Łodzi odbyły się łódzkie obchody Narodowego Dnia Pamięci Polaków ratujących Żydów pod okupacją niemiecką. W wydarzeniu wzięli udział m.in. przedstawiciele instytucji, urzędów i służb.

© Jacek Trzaskos, IPN Oddział w Łodzi

© Jacek Trzaskos, IPN Oddział w Łodzi

© Jacek Trzaskos, IPN Oddział w Łodzi

© Jacek Trzaskos, IPN Oddział w Łodzi

© Jacek Trzaskos, IPN Oddział w Łodzi

© Jacek Trzaskos, IPN Oddział w Łodzi

© Jacek Trzaskos, IPN Oddział w Łodzi

© Jacek Trzaskos, IPN Oddział w Łodzi

© Jacek Trzaskos, IPN Oddział w Łodzi

© Jacek Trzaskos, IPN Oddział w Łodzi

© Jacek Trądos, IPN Oddział w Łodzi

© Jacek Trądos, IPN Oddział w Łodzi

© Jacek Trądos, IPN Oddział w Łodzi

© Jacek Trądos, IPN Oddział w Łodzi

© Jacek Trądos, IPN Oddział w Łodzi

© Jacek Trądos, IPN Oddział w Łodzi

© Jacek Trądos, IPN Oddział w Łodzi

© Jacek Trądos, IPN Oddział w Łodzi

© Jacek Trądos, IPN Oddział w Łodzi

© Jacek Trajdos, IPN Oddział w Łodzi

© Jacek Trajdos, IPN Oddział w Łodzi

© Jacek Trajdos, IPN Oddział w Łodzi

Tego dnia - 24 marca 1944 r. we wsi Markowa Niemcy zamordowali dziewięcioosobową rodzinę Ulmów: oboje rodziców, czyli Józefa

i Wiktorię, oraz siedmioro ich dzieci, w tym jedno nienarodzone, gdyż Wiktoria była w ostatnim miesiącu ciąży. Los Ulmów podzielili ukrywani przez nich Żydzi z rodzin Szallów i Goldmanów!

Agresja niemiecka we wrześniu 1939 r. zapoczątkowała najbardziej tragiczny okres w dziejach Polski. Na zajętych terenach Niemcy wprowadzili niesłychany terror, wymierzony przede wszystkim w ludność polską oraz liczną mniejszość żydowską. W 1941 roku przywódcy Rzeszy Niemieckiej podjęli decyzję o fizycznym unicestwieniu całego narodu żydowskiego, a następnie przystąpili do jej realizacji. W wyniku terroru okupanta niemieckiego do końca wojny zginęło łącznie 5,5 - 5,8 mln europejskich Żydów, z których połowa posiadała polskie obywatelstwo.

Mimo szerzonej przez okupanta antyżydowskiej propagandy Niemcy widzieli, że wielu Żydów może liczyć na wsparcie Polaków. Aby zniechęcić do jego udzielania, 15 października 1941 roku wydali rozporządzenie o karze śmierci za jakąkolwiek pomoc Żydom, a następnie kary rozszerzyli na tych, którzy o pomocy wiedzieli, lecz Niemcom o tym nie donieśli. Szacuje się, że doraźnej lub dłuższej pomocy mogło udzielić nawet setki tysięcy Polaków.

W sposób zorganizowany niesiono pomoc pod auspicjami Rządu RP na Uchodźstwie, który alarmował świat o Zagładzie Żydów i za pośrednictwem wielu swoich urzędników i dyplomatów realizował pomoc w praktyce, oraz Polskiego Państwa Podziemnego, w ramach którego funkcjonowała niespotykana w innych okupowanych krajach wyspecjalizowana jednostka - Rada Pomocy Żydom „Żegota”. W pomoc zaangażowało się również wiele zgromadzeń zakonnych i księży, w tym biskupów. Jednak największego wsparcia udzielono dzięki pomocy indywidualnych osób. Ich odwaga była tym większa, że musiały się obawiać nie tylko Niemców, ale i konfidentów donoszących na wszystkich, którzy działali wbrew okupacyjnemu „prawu”.

Tak jak nauka nie ustaliła dokładnej liczby Polaków ratujących Żydów, tak nie znamy również wszystkich danych na temat Żydów uratowanych przez Polaków - prawdopodobnie było ich kilkadziesiąt tysięcy. Około tysiąca Polaków zginęło z rąk niemieckich za niesienie pomocy Żydom.

Symbolem polskiej martyrologii za pomoc Żydom stała się, znana nie tylko w Polsce, rodzina Ulmów. Józef i Wiktoria, mieszkający wraz z sześciorgiem dzieci - Stasią, Basią, Władziem, Frankiem, Antkiem i Marysią - w Markowej na Podkarpaciu, przyjęli do swojego domu, prawdopodobnie w końcu 1942 roku, ośmioro Żydów z rodzin Goldmanów, Grünfeldów i Didnerów. Wszyscy, w tym siódme dziecko w łonie Wiktorii, zostali zamordowani przez niemiecką żandarmerię 24 marca 1944 roku. Pośmiertnie Józef i Wiktoria odznaczeni zostali medalem Sprawiedliwi wśród Narodów Świata oraz Krzyżem Komandorskim Orderu Odrodzenia Polski, a w Kościele katolickim trwa proces beatyfikacyjny całej rodziny.

